

Inhoudsopgave

Inleiding	7
1. Universele waarheid	11
<i>Goddelijke vonk</i>	14
<i>Het christendom</i>	15
2. Het Koninkrijk van God	19
<i>De parabel van de Verloren Zoon</i>	23
3. Universele beeldtaal	31
<i>Het penningske van de weduwe</i>	33
<i>De man met de verschrompelde hand</i>	35
<i>Jezus brengt het zwaard</i>	38
<i>Nicodemus komt 's nachts naar Jezus</i>	41
<i>Jezus laat de storm liggen</i>	43
4. De weg naar God (de weg van de wedergeboorte)	47
<i>Jozef en Maria</i>	50
<i>De geboorte van Jezus volgens Lucas</i>	53
<i>De geboorte van Jezus volgens Mattheüs</i>	57
5. Johannes de Doper (het begin van de weg: bekering)	63
<i>De onthoofding van Johannes</i>	68
<i>Herodes</i>	71
<i>Zacharias en Elisabeth</i>	73
6. De doop in de Jordaan (proces van zuivering)	77
<i>De doop van Jezus als metafoor</i>	81
<i>De beproevingen in de woestijn</i>	83
<i>Het witte paard</i>	87

7. Wondertekens (proces van heling)	89
<i>Genezing van een blinde</i>	93
<i>Genezing van een verlamde</i>	95
<i>Opwekking van een dode</i>	98
8. De transfiguratie (proces van verlichting)	105
<i>Mozes en Elia</i>	110
9. Pasen (de vereniging met God)	117
<i>De intocht in Jeruzalem en de zuivering van de tempel</i>	121
<i>Het laatste avondmaal</i>	128
<i>Judas</i>	136
<i>De hof van Gethsemane</i>	140
De graankorrel moet sterven	140
Slapende leerlingen	143
Oliepers	146
Het afgehakte rechteroor	149
De naakte jongeman	151
De verloochening door Petrus	155
<i>De kruisiging</i>	158
De vrouw van Pilatus	163
Simon van Cyrene	164
Het voorhangsel van de tempel	167
De drie Maria's	171
Epiloog	179

DE DOOP VAN JEZUS ALS METAFOOR

Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien.

- Mattheüs 5:8 -

Met zijn doop in de Jordaan markeert Jezus voor de spirituele zoeker het begin van de tweede fase van de weg naar God: zuivering en genezing. In werkelijkheid heeft hij zelf allang een intensief zuiveringsproces achter de rug. Daarom reageert Johannes heel verbaasd als Jezus zich door hem wil laten dopen: *Ik heb het nodig door U gedoopt te worden, en komt U naar mij?* (Matt. 3:15)

Met zijn antwoord: *We moeten alles doen wat God van ons wil*, bevestigt Jezus dat het de wil van God is dat hij de innerlijke weg van de spirituele aspirant uiterlijk doorleeft. De gebeurtenissen in zijn leven zullen voor de mensheid een plattegrond vormen voor de weg naar God. Te beginnen met de doop in de Jordaan.

Deze doop wordt in alle vier de evangeliën beschreven. Het uitgebreidste in het evangelie van Mattheüs. Uit zijn details kunnen wij afleiden welk innerlijk proces zich gaat voltrekken in de mens tijdens deze fase van uitzuivering.

En nadat Jezus gedoopt was, kwam Hij meteen op uit het water; en zie, de hemelen werden voor Hem geopend, en Hij zag de Geest van God als een duif neerdalen en op Zich komen. (Matt. 3:16)

Het omhoog komen uit het water is de kern van deze gebeurtenis. De NBG-vertaling van de bijbel (1951) is nog beeldender: *Terstond nadat Jezus gedoopt was, steeg Hij op uit het water.* Hij stijgt op; overstijgt het water. Water is een klassiek symbool voor het gevoelsleven en het onderbewuste. Omhoog komen uit het water betekent in de beeldtaal je emoties en driften overstijgen. Het bewustzijn wordt niet langer uit het evenwicht gebracht door een woelige gevoelswereld. Dat Jezus inderdaad zijn emoties en driften volkomen meester was, zal hij verderop in de bijbel ook bewijzen door over het water te lopen.

Ook in deze fase zijn we afhankelijk van de hulp van God. Dit zuiveringsproces van minimaal enkele jaren wordt aangestuurd door de Geest van God. Alle vier de evangelisten gebruiken hiervoor het beeld van een duif als symbool voor de Heilige Geest, die neerdaalt op Jezus tijdens zijn doop. God die vanuit de hemel naar ons toekomt, ons vervult met Zijn Geest die ons helpt het onderbewuste te reinigen van alles wat tussen ons en God staat, waardoor wij kunnen opstijgen uit de onrustige wateren van ons gevoelsleven.

De witte duif heeft als symbool op dat moment al een lange historie. In veel culturen en spirituele tradities heeft dit dier een positieve betekenis. Tijdens de zondvloed stuurde Noach een witte duif de wereld in om te kijken of het al veilig was. Deze kwam terug met een olijftak in zijn snavel en werd daarmee een symbool voor vrede. Vogels in het algemeen staan voor het geestelijke en de kleur wit symboliseert puurheid, zuiverheid. Verder wordt de duif van oudsher geassocieerd met het vrouwelijke. De Heilige Geest, trooster en helper, wordt door velen gezien als vrouwelijk. Het Griekse woord voor geest (*pneuma*) is onzijdig, maar in de Semitische talen, zoals het Hebreeuws en het Aramees, is het woord vrouwelijk. Het ontbrekende vrouwelijke in de christelijke drie-eenheid: God de Vader, God de Zoon en God de Moeder dus?

Het beeld van een witte duif past prachtig bij de innerlijk zuiverende werking van de Heilige Geest. Bij de weg van vergeestelijking die verbonden is aan het ritueel van de doop. De weg naar een gezuiverde ziel.

Technisch gezien is het proces eigenlijk omgekeerd aan het beeld dat de bijbel ervan geeft. De spirituele doop van de mens *begint* met het ontvangen van de zuiverende Heilige Geest. *Daarna* volgt de onderdompeling in het water van het eigen onderbewuste. Oude pijn wordt alsnog verwerkt en schaduwstukken (verdrongen psychisch materiaal) aan het licht gebracht. Het onderbewuste wordt bewust gemaakt.

Het resultaat van dit proces is een staat van onthechting en grote innerlijke vrede en vreugde. De gezuiverde mens is evenwichtig en gelijkmoedig. De stormen van het leven kunnen hem niet meer deren. Er is geen oude pijn meer in het onderbewuste die aangeraakt kan worden. Wat verdrongen was, is nu bewust geworden en wordt niet meer geprojecteerd op de buitenwereld.

De hemelen werden voor Hem geopend, zeggen Mattheüs, Marcus en Lucas, en zij maken hiermee de genade van God zichtbaar. Lucas vermeldt daarbij nog dat Jezus aan het bidden was toen dit gebeurde (Lucas 3:21). De hemelen worden niet zomaar voor ons geopend. Van de spirituele aspirant wordt verwacht dat deze zich waardig maakt voor de genade van God. Bidden; ons richten tot God met onze vragen en verlangens. Nederigheid, ons klein maken. Vragen om Zijn hulp.

DE BEPROEVINGEN IN DE WOESTIJN

Wat het zuiveringsproces behelst wordt duidelijk uit wat in het evangelie volgt na de doop: Jezus wordt op de proef gesteld. Marcus zegt hierover heel beknopt:

En meteen dreef de Geest Hem uit, de woestijn in. En Hij was daar in de woestijn veertig dagen en werd verzocht door de satan; en Hij was bij de wilde dieren, en de engelen dienden Hem. (Marcus 1:12-13)

Net zoals bij Johannes de Doper, die leefde en predikte in de woestijn, is het Griekse woord dat hier wordt vertaald als woestijn *erèmos*, dat in algemene zin verlatenheid betekent. Als het in de bijbel wordt gebruikt, doelt men meestal op een eenzaamheid en dorheid in de mystieke zin: Godverlatenheid.

Als de Heilige Geest in ons zijn werk gaat doen breekt een dorre, droge periode aan van inkeer en beproevingen. Waren we eerst vol vreugde en enthousiasme over onze nieuw gevonden weg naar God, nu voelen wij ons als in een woestijn: een plek waar geen regen valt, waar de hemel gesloten blijft. Dat we de woestijn hier symbolisch mogen zien kunnen we onder andere afleiden uit het feit dat er in een woestijn normaal gesproken geen wilde dieren zijn. Wilde dieren staan symbool voor onze emoties en onze dierlijke driften.

Een confrontatie met wilde dieren komt in de bijbel vaker voor. Bekende verhalen uit het Oude Testament zijn Samson die met zijn blote handen een leeuw verslaat en de profeet Daniël die wonderbaarlijk genoeg ongedeerd

De beproevingen in de woestijn

blijft na een nacht in een leeuwenkuil. De bijbelschrijvers willen hiermee zeggen dat deze mannen hun emoties en driftleven volledig meester waren. Ook de apostel Petrus gebruikt het beeld van een leeuw in een brief aan de vroege christenen (1 Petrus 5:8):

Wees nuchter en waakzaam; want uw tegenpartij, de duivel, gaat rond als een brullende leeuw, op zoek naar wie hij zou kunnen verslinden.

En de apostel Paulus legt in 1 Korintiërs (15:32) een direct verband tussen vechten met wilde dieren en zondigen:

Als ik, naar de mens gesproken, tegen wilde beesten heb gevochten in Efeze, wat voor nut heeft dat dan voor mij, als de doden niet opgewekt worden? Laten wij dan maar eten en drinken, want morgen sterven wij. Dwaal niet: slecht gezelschap bederft goede zeden. Word op de juiste manier nuchter en zondig niet ...

Jezus blijft veertig dagen in de woestijn. Het getal veertig verwijst in de bijbel vaak naar een overgangperiode die nodig is voor een nieuwe staat van bewustzijn. Mozes doolt veertig jaar in de woestijn rond voordat hij het beloofde land bereikt. Het beloofde land is een metafoor voor het herwonnen paradijs. Een staat van zijn waarin we weer een volledige en permanente verbinding met God ervaren. De ark van Noach dreef veertig dagen op het vloedwater voordat er droog land werd bereikt.

De verzoeking van satan zijn de stemmen van ons ego in deze fase. We hebben het een en ander gelezen en spirituele kennis vergaard. Misschien hebben we al wat ervaren van God. En nu probeert het ego hiermee aan de haal te gaan. We voelen ons bijzonder, ja misschien wel uitverkoren dat we iets hebben ervaren van het Eeuwige. We gaan neerkijken op al die blinde mensen om ons heen die geld, macht en kortstondige pleziertjes najagen. Mensen met andere spirituele opvattingen zitten er helemaal naast, vinden we. We denken de wijsheid in pacht te hebben, en in plaats van dat ons ego wordt ontmanteld om ruimte te maken voor God wordt het juist vergroot, opgeblazen. Velen komen om deze reden niet verder dan deze fase van het spirituele proces.

De evangelisten Mattheüs en Lucas schrijven over drie specifieke verzoeken die Jezus met glans doorstaat. Symbolisch zijn dit beproevingen op drie niveaus: lichaam, hart (gevoel) en hoofd (denken). Als hij honger krijgt van het vasten daagt de duivel hem uit om stenen te veranderen in brood. Het lichaam wordt beproefd op discipline en standvastigheid. Kiest de spirituele aspirant voor de brede weg, voor comfort en zintuiglijk plezier, of kiest hij voor geestelijk voedsel, voor het woord van God, wat niet altijd de makkelijkste weg is. Daarna brengt de duivel Jezus boven op het dak van de tempel in Jeruzalem en probeert hem te verleiden zich naar beneden te storten, om op die manier te bewijzen dat God hem beschermt. Zowel Jeruzalem als de tempel staat symbool voor het hart. Jeruzalem is de hoofdstad, het hart van het land, en de tempel is de plek waar God woont. Bij de mens is dat het hart. Het hart is daarnaast ook de zetel van ons gevoelsleven. De duivel vleit Jezus en probeert zijn ijdelheid (gevoel) te strelen: *u bent toch de zoon van God?* Jezus laat zich echter niet verleiden tot opschepperij. Leermeesters uit alle tradities bevestigen ons: in wie vol is van zichzelf, is geen plaats voor God. Ten slotte biedt de duivel hem boven op een hoge berg alle koninkrijken van de wereld aan als hij voor hem neerknielt. De top van een berg verwijst naar het hoofd, de zetel van het denken, van het ego. Het ego is verzot op macht, bezit en status. Jezus wijst een koningschap over de hele wereld echter resoluut af, de verlangens van het ego daarmee volledig negerend. Hij zegt: *Ga weg, satan, want er staat geschreven: De Heere, uw God, zult u aanbidden en Hem alleen dienen.* (Matt. 4:10) Ook elders in de bijbel zegt Jezus dat je niet twee koningen kunt dienen: het is God of de mammon, de afgod van het geld, van de materiële rijkdom.

Geen huisslaaf kan twee heren dienen, want hij zal of de ene haten en de ander liefhebben, of hij zal zich aan de ene hechten en de ander minachten. U kunt niet God dienen en de mammon. (Lucas 16:13)

De apostel Johannes zegt het in een brief zo:

Verlies uw hart niet aan de wereld of aan iets dat bij de wereld hoort. Als iemand zijn hart verliest aan de wereld, is er in hem geen plaats voor de liefde van de Vader. Want al het wereldse, alles waarop de mensen hun zinnen zetten en waar ze hun ogen niet vanaf kunnen houden en alle aardse

zaken waarvan de mensen zo hoog opgeven, dat alles komt niet uit de Vader voort maar uit de wereld. Die wereld met al haar verlokkingen gaat voorbij, maar wie de wil van God doet, blijft eeuwig leven. (1 Joh. 2:15-17)

Een stevige opdracht. Meesterschap verwerven over lichaam, gevoel en denken. De meeste spirituele zoekers doen er dan ook stukken langer over dan veertig dagen om hun dierlijke driften te overwinnen en de stem van het ego het zwijgen op te leggen. Het kan in dit verband verhelderend werken om het woord *beproevingen* te vervangen door *training*. Onszelf oefenen. Een periode van leren en de juiste keuzes maken. Van onderscheid leren maken tussen de verlangens van het ego, dat in deze fase nog verbonden is met de dierlijke natuur, en de verlangens van de ziel, die gericht is op de wil van God. Onze angsten overwinnen is een belangrijk onderdeel van dit proces. Jezus zegt het keer op keer in de evangeliën: *wees niet bang!*

Gelukkig worden wij ook hierbij geholpen. Zowel Marcus als Mattheüs maakt melding van engelen die bij Jezus zijn gedurende zijn tijd in de woestijn. Wij worden bijgestaan door God en zijn engelen als wij kiezen voor deze weg en vasthoudend zijn. Deze hulp kan subtiel zijn en aan onze aandacht ontsnappen, maar we kunnen in deze fase ook heel concreet en bewust boodschappen ontvangen. Dit wordt gesymboliseerd door Jezus die tijdens de doop de stem van God hoort: *U bent Mijn geliefde Zoon, in U heb Ik Mijn welbehagen!*

HET WITTE PAARD

In hoofdstuk 4 hebben we gezien wat de symbolische betekenis is van het kameelharen kled dat Johannes de Doper droeg: in de christelijke beeldtaal betekent een mens die een dierenvel draagt iemand die leeft vanuit zijn dierlijke, lagere natuur. (In de iconografie van het hindoeïsme betekent het gekleed zijn in de huid van een dier juist dat je het dierlijke hebt overwonnen.)

De universele metafoor voor iemand die zijn dierlijke driften heeft uitgezuiverd en overwonnen is de berijder van een wit paard (of soms een ander wit dier). De kleur wit verwijst daarbij naar zuiverheid, en goed in het zadel zitten naar meesterschap. In de westerse cultuur is dit beeld stevig verankerd in de uitdrukking: *de prins op het witte paard*. De ideale man heeft zijn driften en emoties gezuiverd en onder controle.

In het boek Openbaring, met de visioenen van de apostel Johannes, vinden we deze metafoor terug in het beeld van Christus die aan het einde der tijden terugkeert op aarde op een wit paard:

En ik zag de hemel geopend, en zie, een wit paard, en Hij Die daarop zat, werd getrouw en waarachtig genoemd. En Hij oordeelt en voert oorlog in gerechtigheid ... En de legers in de hemel volgden Hem op witte paarden, gekleed in fijn linnen, wit en smetteloos. (Openbaring 19:11 en 14)

Ook in andere religies zien we goden en profeten die een wit dier berijden. De boeddha bezat het witte paard Kanthaka. Mohammed maakte zijn beroemde Meraj (hemelreis) op Al Buraq, een wit gevleugeld paard met het hoofd van een vrouw. In de hindoeïstische iconografie berijdt de god Shiva de witte stier Nandi. De gevechtswagen van Arjuna in de Bhagavad Gita werd getrokken door witte paarden. Het gevecht dat hij leverde is de universele, innerlijke strijd met het ego.

Ook de god Vishnu wordt, evenals Christus, aan het einde der tijden terugverwacht als een ruiter op een wit paard. Net als in het boek Openbaring mogen we dit einde van de wereld interpreteren als een metafoor voor het einde van het oude leven van de mens die zijn ego en dierlijke natuur overwint. Het moment dat de hogere natuur zegeviert in de spirituele zoeker en God in hem koning wordt.

Het beeld van een wit dier dat gehoorzaamt, geeft een mooie verduidelijking van onze opdracht. We moeten onze dierlijke driften niet onderdrukken of anderszins uitbannen. Het zijn waardevolle oerkrachten die onmisbaar zijn op onze spirituele reis. Uitgezuiverd en gesublimeerd dienen ze als een vervoermiddel naar het Koninkrijk van God. Sleutelwoorden hier zijn transformatie en meesterschap. Een lange en moeilijke weg van vallen en opstaan, maar met een geweldige beloning in het vooruitzicht:

Wie overwint, zal alles beërven, en Ik zal voor hem een God zijn en hij zal voor Mij een zoon zijn. (Openbaring 21:7)